

Číslo spisu: 12393/2024-M_OdisVTT
Číslo záznamu: 21171/2024

V Bratislave, 2. februára 2024

ROZHODNUTIE O POVINNOSTI PRIJAŤ NEODKLADNÉ OPATRENIE

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) podľa ustanovenia § 3 ods. 1 písm. a), ustanovenia § 7 ods. 1 písm. d), ustanovenia § 7 ods. 6 zákona č. 345/2022 Z. z. o inšpekcii v sociálnych veciach a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o inšpekcii v sociálnych veciach“) a podľa ustanovenia § 46 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „správny poriadok“)

UKLADÁ

DOZOROVANÉMU SUBJEKTU

podľa ustanovenia § 2 ods. 2 písm. a) zákona o inšpekcii v sociálnych veciach

POSKYTOVATEĽOVI SOCIÁLNEJ SLUŽBY

**Zariadenie pre seniorov Križovany nad Dudváhom,
Križovany nad Dudváhom 54, 919 24 Križovany nad Dudváhom, IČO 00611948**
(ďalej len „poskytovateľ sociálnej služby“ alebo „dozorovaný subjekt“)

povinnosť prijať **neodkladné opatrenie na odstránenie zistených nedostatkov**, pri ktorých možno dôvodne predpokladať vystavenie prijímateľa sociálnej služby, voči ktorému poskytovateľ sociálnej služby plní povinnosti podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnych službách“), **ohrozeniu života, zdravia, neľudskému alebo zlému zaobchádzaniu**, a to:

POSKYTOVAŤ ODBORNÚ ČINNOSŤ, ktorou je ošetrovateľská starostlivosť v zariadení podľa ustanovenia § 22 zákona o sociálnych službách prostredníctvom odborných zamestnancov, ktorí spĺňajú kvalifikačný predpoklad na výkon tejto odbornej činnosti, alebo **ZABEZPEČIŤ ODBORNÚ ČINNOSŤ**, ktorou je ošetrovateľská starostlivosť prostredníctvom inej osoby na základe občianskoprávneho vzťahu alebo obchodnoprávneho vzťahu podľa ustanovenia § 35 ods. 3 zákona o sociálnych službách, **IHNED**.

ODÔVODNENIE ROZHODNUTIA

1. Poverení zamestnanci Inšpekcie v sociálnych veciach ministerstva (ďalej len „ISV“) **na základe poverenia na výkon dozoru** podľa ustanovenia § 6 ods. 1 zákona o inšpekcii v sociálnych veciach č. 15/2024/OdISVTT_SS začali dňa 25.01.2024 u poskytovateľa sociálnej služby výkon dozoru nad dodržiavaním zákona o sociálnych službách pri poskytovaní sociálnych služieb. Predmetom dozoru je dodržiavanie povinností poskytovateľa sociálnej služby podľa zákona o sociálnych službách za obdobie od 01.01. 2023 do dňa začatia dozoru - povinnosti poskytovať sociálnu službu na odbornej úrovni, povinnosti **pri ochrane života, zdravia a dôstojnosti prijímateľa sociálnej služby**, povinnosti dodržiavať personálny normatív a povinnosti plniť štandardy kvality poskytovanej sociálnej služby.
2. Počas výkonu dozoru priamo v mieste poskytovania sociálnej služby, poskytovateľ sociálnej služby predložil povereným zamestnancom ISV spisovú dokumentáciu odborných zamestnancov. Podľa údajov z Informačného systému v sociálnych službách poskytovateľ ku dňu začatia výkonu dozoru zamestnáva na pracovnej pozícii „opatrovateľ“ sedemnást' opatrovateliek, ■■■ sestry a ■■■ zdravotných asistentov. Niektoré opatrovateľky, okrem plnenia činností vyplývajúcich im z ich pracovnej náplne, s tzv. „súhlasom“ poskytovateľa vykonávajú aj pozíciu označenú poskytovateľom ako „vedúca zmeny“.
3. ISV poskytovateľ predložil dokument, ktorý poskytovateľ označuje ako názvom „Laboratórny zošit“ a zamestnanci poskytovateľa v ňom pravidelne zaznamenávajú ošetrovateľské úkony, vrátane zaznamenania dátumu, kedy je potrebné takéto úkony vykonať plánovane – v nasledujúcich dňoch, s určením konkrétneho prijímateľa sociálnej služby. Takto zaznamenané úkony následne v určený deň vykonávajú aj zamestnankyne poskytovateľa - opatrovateľky určené poskytovateľom ako tzv. „vedúce zmeny“. Vykonávajú teda také ošetrovateľské úkony, ako napríklad aplikáciu náplasti s obsahom opioidov, podávanie liekov, ošetrovanie dekubitov, podávanie injekcií (subkutálne) s liečivom alebo roztokmi vitamínov, meranie glykémie prostredníctvom lacenty na pichanie do prsta.
4. Zamestnanci poskytovateľa sociálnej služby v rozhovoroch s poverenými zamestnancami ISV zároveň potvrdili, že opatrovateľky určené ako vedúce zmeny vykonávajú ošetrovateľské úkony špecifikované v bode 3. tohto rozhodnutia **samostatne** v pracovnej zmene, v ktorej **nie je prítomná kvalifikovaná osoba, teda taká, ktorá by spĺňala kvalifikačné predpoklady určené zákonom o sociálnych službách na výkon ošetrovateľských úkonov v zariadení sociálnych služieb**. Zdravotná sestra, p ■■■ ■■■ zamestnankyniam ISV uviedla, že ak sú počas pracovnej zmeny prítomné len opatrovateľky, jedna z nich je určená ako vedúca, ktorá „robí s tými liečivami“, podáva inzulín, ošetruje rany (napr. dekubity, Bercové vrede). P ■■■ ■■■, ■■■ ■■■, taktiež uviedla, že inzulín v dozorovanom subjekte, okrem iného, podávajú prijímateľom sociálnej služby opatrovateľky „zaučené na vedúce zmeny“ (■■■ ■■■ p ■■■ ■■■, ■■■ ■■■, ■■■ ■■■, ■■■ ■■■, p ■■■ ■■■). Napríklad v nočnom zázname zo dňa ■. – ■. 01. 2023 je uvedené, že opatrovateľky, p ■■■ ■■■ a p ■■■ ■■■ počas zmeny aplikovali prijímateľom sociálnej služby podľa rozpisu inzulín a podali lieky (ATB, na spanie, proti bolesti).

5. Podľa pracovnej náplne opatrovateľky, p [REDACTED], ktorá má dosiahnuté stredné odborné vzdelanie v odbore [REDACTED] – [REDACTED] zodpovedá podľa bodu 18. pracovnej náplne „v ZpS za úroveň kvality poskytovaných soc. služieb a komplexnú ošetrovateľskú a opatrovateľskú starostlivosť...“ Podľa bodu 17. písm. d) pracovnej náplne „zodpovedá za rozdelenie liekov do liekoviek s menovkami prijímateľov podľa doporučenia lekára“.
6. Podľa Prílohy č. 4 časť I. písm. f) druhého bodu zákona o sociálnych službách opatrovateľka v zariadení sociálnych služieb môže v rámci zabezpečovania dodržiavania liečebného režimu prijímateľa sociálnej služby **vykonávať iba jednoduché ošetrovateľské úkony spočívajúce v nákupe liekov a polohovaní prijímateľa sociálnych služieb**, teda činnosť, ktorou je pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby. Podávať lieky, aplikovať masti, kontrolovať glykémiu glukomerom, odmerať krvný tlak, pulz, telesnú teplotu, aplikovať liečiva subkutánne (napríklad inzulín) je podľa Prílohy č. 4 časti I. písm. f) prvého bodu zákona o sociálnych službách opatrovateľka oprávnená vykonávať **iba v domácom prostredí prijímateľov**, nakoľko ide o činnosti priradené k sebaobslužným úkonom, ktorých poskytovanie je viazané na domáce prostredie.
7. Poskytovateľ sociálnej služby je podľa ustanovenia § 7 písm. c) zákona o sociálnych službách povinný poskytovať sociálnu službu na odbornej úrovni. Zároveň je poskytovateľ sociálnej služby podľa ustanovenia § 15 ods. 1 zákona o sociálnych službách povinný vykonávať odborné činnosti, obslužné činnosti a ďalšie činnosti, zabezpečovať vykonávanie týchto činností alebo utvárať podmienky na ich vykonávanie v rozsahu ustanovenom týmto zákonom, pre druh sociálnej služby, ktorý poskytuje.
8. Podľa ustanovenia § 35 ods. 3 zákona o sociálnych službách sa v zariadení pre seniorov zabezpečuje aj ošetrovateľská starostlivosť, ak poskytovateľ neposkytuje ošetrovateľskú starostlivosť podľa § 22 zákona o sociálnych službách. Pri výkone dozoru v mieste poskytovania sociálnej služby dňa 25. - 26.01.2024 bolo poverenými zamestnancami ISV zistené a z predložených dokladov poskytovateľa sociálnej služby vyplýva (viď vyššie), že úkony ošetrovateľskej starostlivosti o prijímateľov sociálnej služby vykonávajú zamestnanci poskytovateľa sociálnej služby, opatrovateľky, ktoré nespĺňajú kvalifikačný predpoklad na výkon týchto činností. **Takýto postup poskytovateľa sociálnej služby pri poskytovaní ošetrovateľskej starostlivosti je neodborný** a je v rozpore s ustanovením § 84 ods. 2 zákona o sociálnych službách, ktoré určuje, že činnosti v oblasti sociálnych služieb podľa tohto zákona vykonáva fyzická osoba, ktorá je spôsobilá na právne úkony v plnom rozsahu a **odborne spôsobilá na výkon týchto činností**.
9. V zariadení sociálnych služieb má dochádzať k profesionálnemu - odbornému poskytovaniu sociálnej služby, a teda aj odborných činností, medzi ktoré patrí i ošetrovateľská starostlivosť. Zákonodarca rozdielnym spôsobom upravil vykonávanie ošetrovateľskej starostlivosti v zariadení a v domácom prostredí. **Opatrovateľ v zariadení sociálnych služieb nedisponuje takým (adekvátnym) časovým priestorom, ktoré by umožňovalo zohľadňovať v dostatočnom rozsahu individuálne potreby prijímateľa, čo sa týka poskytovania ošetrovateľskej starostlivosti**. V zariadení sociálnych služieb vykonáva opatrovateľ odbornú činnosť, ktorou je pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby, pre viacerých prijímateľov sociálnej služby, nie je teda reálne možné náležitým spôsobom poskytovať zároveň ošetrovateľskú

starostlivosť. Poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti je komplikovanejšie pri väčšom počte prijímateľov sociálnej služby, a to najmä pre osobu, ktorá nedisponuje vzdelaním v oblasti zdravotníctva. Týka sa to napríklad rozlíšenia liekov pre konkrétnych prijímateľov sociálnej služby. Pri podávaní liekov v zariadení sociálnych služieb opatrovatelkami môže dôjsť k zámene liekov či k ich nesprávnemu podávaniu alebo dávkovaniu, rovnako pri aplikácii inzulínu, fraxiparínu a podobne.

10. Počas zmien v ktorých boli v službe len opatrovatelky, napr. nočná zmena so začiatkom ■. 01. 2024, službukonajúce opatrovatelky p. ■ a p. ■, boli vedúcou zmeny (podľa záznamov v knihe denných a nočných záznamov) realizované také úkony, ako „*dávkovanie liekov na 7 dní – VI. Odd. + presýpanie liekov; aplikácia inzulínu o 21:00 hod.; p. ■ + p. ■ ATB ráno podané*“. Keďže poskytovateľ sociálnej služby neposkytuje ošetrovateľské činnosti odborne kvalifikovaným personálom, **možno dôvodne predpokladať, že prijímateľov sociálnej služby vystavuje ohrozeniu života alebo zdravia, neľudskému alebo zlému zaobchádzaniu.**
11. V tejto súvislosti je tiež dôležité uviesť, že ISV bolo doručené oznámenie zo dňa 12. 06. 2023 poukazujúce na neodborne poskytovanú sociálnu službu pánovi ■, ktorému bola v dozorovanom subjekte poskytovaná sociálna služba v čase od 02. 12. 2022 do dňa úmrtia 09. 03. 2023. Pánovi ■ boli podľa záznamov v dozorovanom subjekte liečené prvé dekubity už od januára 2023 (záznamy opatrovateliek o vykonaných prevážoch napr. dňa ■. 02. 2023, ■. 03. 2023) a ich stav sa v priebehu času zhoršoval. Dňa 07. 03. 2023 a dňa 08. 03. 2023 bola z dôvodu zlého zdravotného stavu pána ■, veľkým bolestiam brucha a krvácajúcemu dekubitu, kedy nebolo možné zastaviť krvácanie, volaná ambulancia rýchlej zdravotnej pomoci.
12. Aj na základe uvedeného je dôležité, aby odborné činnosti, aj ošetrovateľskú starostlivosť, v zariadení sociálnych služieb vykonávali len odborne spôsobilí zamestnanci spĺňajúci zákonom stanovené kvalifikačné predpoklady. Túto spôsobilosť nie je možné nahradiť žiadnym „zaškolením“, praxou, či zodpovednosťou zamestnanca. V opačnom prípade poskytovateľ sociálnej služby vystavuje prijímateľov sociálnej služby ohrozeniu života a zdravia. Podávanie, alebo aplikácia liekov, či realizovanie ošetrovateľských úkonov ako odberov krvi, ošetrovania komplikovaných rán, ako je to uvedené aj v bode 3, 4 a 10 tohto rozhodnutie je nutne spojené s odborným prístupom, skúsenosťami a vedomosťami o správnych postupoch, vedľajších účinkoch, kontraindikáciách či manažmente možných iných komplikácií.
13. Poverení zamestnanci na výkon dozoru podľa ustanovenia § 7 ods. 1 písm. c) zákona o inšpekcii v sociálnych veciach zdokumentovali zistené skutočnosti obrazovými a zvukovými záznamami, poskytovateľ sociálnej služby poskytol podľa ustanovenia § 11 ods. 1 písm. b) zákona č. 10/1996 Z. z. o kontrole v štátnej správe v znení neskorších predpisov povereným zamestnancom na výkon dozoru vyjadrenia, informácie ako aj dokumenty, z ktorých boli vyhotovené kópie a tieto boli zaznamenané na nosiči informácií. Záznamy sú obsahom spisového materiálu vo veci dozoru podľa poverenia špecifikovaného v bode 1 odôvodnenia tohto rozhodnutia.
14. Podľa ustanovenia § 7 ods. 6 zákona o inšpekcii v sociálnych veciach uplatnenie oprávnenia odseku 1 písm. d) sa **vykoná ústne**. Poverený zamestnanec pri výkone dozoru ústne uložil poskytovateľovi sociálnej služby povinnosť prijať toto neodkladné opatrenie

na odstránenie zistených nedostatkov dňa 26. 01. 2024. **Písomné vyhotovenie rozhodnutia** o uložení povinnosti podľa odseku 1 písm. d) sa doručí bezodkladne a na konanie o uložení povinnosti prijať neodkladné opatrenie sa vzťahuje správny poriadok. Proti rozhodnutiu možno podať odvolanie (rozklad) do troch dní odo dňa doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia pričom odvolanie proti tomuto rozhodnutiu nemá odkladný účinok a odvolací orgán o ňom rozhodne bezodkladne.

- 15.** Podľa ustanovenia § 8 ods. 2 písm. a) zákona o inšpekcii v sociálnych veciach je dozorovaný subjekt povinný prijať neodkladné opatrenie na odstránenie zistených nedostatkov, pri ktorých možno dôvodne predpokladať vystavenie prijímateľa sociálnej služby, voči ktorému poskytovateľ sociálnej služby plní povinnosti podľa zákona o sociálnych službách, ohrozeniu života, zdravia, neľudskému alebo zlému zaobchádzaniu. Podľa ustanovenia § 10 ods. 1 písm. a) druhého bodu zákona o inšpekcii v sociálnych veciach sa správneho deliktu dopustí ten, kto neprijal takéto neodkladné opatrenie. Ministerstvo uloží za takýto správny delikt pokutu do 5 000 eur.

Na základe uvedených skutočností ministerstvo rozhodlo tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Poučenie

Proti tomuto rozhodnutiu možno podať rozklad podľa § 7 ods. 6 zákona o inšpekcii v sociálnych veciach v lehote do troch dní odo dňa doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia správne orgánu, ktorý ho vydal. Rozklad proti tomuto rozhodnutiu nemá odkladný účinok. Právoplatné rozhodnutie je preskúmateľné súdom.

doc. PhDr. Alena Zvarová Bašistová, PhD.
generálna riaditeľka